

Силабус курсу

«Бізнес-планування в туризмі»

Освітній ступінь: магістр

Галузь знань: 24 Сфера обслуговування

Спеціальність: 242 Туризм

Освітньо-професійна програма: «Туризм»

Кількість кредитів: 4

Рік підготовки: 1-й, II семестр

Компонент освітньої програми: вибірковий

Мова викладання: українська

Керівник курсу

проф. кафедри туристичної інфраструктури та готельно-ресторанного господарства, д. е. н. Колісник Галина Миколаївна
Контактна інформація – halyna.kolisnyk@uzhnu.edu.ua

Опис дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Бізнес-планування в туризмі» є засвоєння теоретичних знань і оволодіння практичними навичками щодо методики складання бізнес-плану та розрахунку окремих показників бізнес-плану з врахуванням особливостей конкретних частин плану (маркетинговий, виробничий, організаційний та виробничий) у бізнес-плані.

Завданням дисципліни «Бізнес-планування в туризмі» є наступні:

- вміння формувати портфель лідерських якостей підприємця для успішного ведення бізнесу;
- виокремлювати основні етапи процесу створення туристичного підприємства, вирізняти організаційно-правові форми та здійснювати обґрунтований вибір напрямів їх діяльності;
- визначати орієнтири і тенденції розвитку ринку, галузі, підприємств і продукції, що виробляється;
- розробляти плани розвитку власного бізнесу та інноваційно-інвестиційні проекти різних напрямків;
- обґрунтовувати загальні тактичні і стратегічні управлінські рішення за різними аспектами господарської діяльності новоствореної компанії;
- оцінювати економічну ефективність проектів і визначати передумови їх реалізації;
- доводити доцільність і обов'язковість використання бізнес-планів як надійного фінансово-економічного інструменту розвитку сучасного бізнесу;
- проводити бізнес-діагностику та визначати результативність діяльності суб'єктів господарювання;
- оцінювати та нівелювати рівень ризиків та економічної ефективності новоствореного бізнесу;
- визначати напрями та обґрунтовувати загальний механізм здійснення соціальної відповідальності ведення успішного бізнесу;
- характеризувати основні розділи бізнес-плану та їх особливості;
- вміти застосовувати практичні навички до розрахунку основних показників діяльності підприємств туристичного бізнесу;
- знати методику прогнозування і планування показників окремих розділів бізнес-плану;
- формувати необхідні розрахункові таблиці до розділів бізнес-плану;
- вивчати можливі ризики та концепції управління ризиками;
- вивчати організацію проведення презентації бізнес-плану;

— здійснювати експертизу бізнес-плану в туризмі.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є засоби і методи бізнес-планування підприємства, механізм складання бізнес-планів на підприємствах різних галузей народного господарства та форм власності.

Навчальний контент

МОДУЛЬ I. Бізнес-планування у діяльності організації: основні методологічні підходи та базові процедури

ТЕМА 1. БІЗНЕС-ПЛАН У РИНКОВІЙ СИСТЕМІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Сутність та характеристика бізнес-плану та його особливості. Мета розробки та функції бізнес-плану. Види бізнес-планів та їх класифікація. Формування інформаційного поля бізнес-плану. Основні етапи розробки бізнес-плану.

ТЕМА 2. ПІДГОТОВЧА СТАДІЯ РОЗРОБКИ БІЗНЕС-ПЛАНУ

Особливості підприємницької діяльності в туристичній (готельно-ресторанній) сфері. Логіка процесу стратегічного планування на підготовчій стадії бізнес-плану. Види аналізу та особливості їх застосування. SWOT-аналіз як засіб дослідження конкурентоспроможності підприємства. Визначення місії та формулювання цілей діяльності підприємства. Аналіз стратегічних альтернатив і вибір стратегій розвитку підприємства.

ТЕМА 3. СТРУКТУРА, РОЗРОБКА ТА ОФОРМЛЕННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ

Структура бізнес-плану. Характеристика розділів бізнес-плану: резюме; характеристика підприємства; характеристика туристичних (готельно-ресторанних) послуг; дослідження і аналіз ринку послуг; маркетинговий план; організаційний план; виробничий план; фінансовий план; оцінка ризиків і страхування; додатки.

ТЕМА 4. МАРКЕТИНГОВИЙ РОЗДІЛ БІЗНЕС-ПЛАНУ

Маркетинг-план. Мета й логіка розробки маркетинг плану. Стратегія маркетингу в контексті розробки бізнес-плану. Фінансові потреби на реалізацію плану маркетингу. Прогнозування обсягів продажу продукту.

ТЕМА 5. ВИРОБНИЧИЙ РОЗДІЛ БІЗНЕС-ПЛАНУ

Цілі та завдання виробничого плану. Структура виробничого плану, технологія виробництва, контроль якості виробничого процесу, виробнича програма підприємства. Формування матеріально-технічної бази.

МОДУЛЬ II. Бізнес-план як основа підприємницької діяльності

ТЕМА 6. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ РОЗДІЛ БІЗНЕС-ПЛАНУ

Цілі та структура організаційного плану. Зміст основних розділів організаційного плану. Вибір організаційної структури та визначення потреби в управлінському персоналі. Календарний план-графік реалізації підприємницького проекту.

ТЕМА 7. ФІНАНСОВИЙ РОЗДІЛ БІЗНЕС-ПЛАНУ

Значення, зміст і технологія розроблення фінансового плану. Стратегія фінансування. Основні табличні форми фінансового плану. Очікувані фінансові коефіцієнти. Оцінка ефективності інвестицій.

ТЕМА 8. ОЦІНКА РИЗИКІВ У БІЗНЕС-ПЛАНІ

Сутність та види підприємницького ризику. Структура та цілі розроблення розділу «Оцінка ризиків». Методика оцінки впливу ризиків та напрями їхньої мінімізації.

ТЕМА 9. ПРЕЗЕНТАЦІЯ ТА ЕКСПЕРТИЗА БІЗНЕС-ПЛАНУ

Цілі та завдання презентації бізнес-плану. Організація проведення презентації бізнес-плану. Способи підвищення ефективності презентації бізнес-плану. Методологічні основи експертизи бізнес-планів.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
Інтегральна	Здатність ставити та успішно розв'язувати на достатньому професійному рівні складні науково-дослідницькі та практичні задачі, узагальнювати практику туризму, прогнозувати напрями їх розвитку, вирішувати професійні проблеми та практичні завдання у сфері туризму як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог
ЗК 1	Діяти на засадах розуміння цивілізаційних гуманітарних цінностей та глобалізаційних процесів, пріоритетів національного розвитку;
ЗК 2	Здатність до організації, планування прогнозування результатів діяльності;
ЗК 6	Уміння розробляти проекти та управляти ними;
ЗК 11	Здатність визначити наявність проблеми, аналізувати та вирішувати її, обґрунтовувати управлінські рішення та забезпечувати їх дієвість;
ЗК 12	Здатність збирати та аналізувати дані, необхідні для розрахунку економічних і соціально-економічних показників, що характеризують діяльність суб'єктів господарювання;
ЗК 14	Здатність провести усну презентацію та написати статтю за результатами проведених досліджень та сучасних концепцій розвитку туристичної галузі.
ЗК 15	Здатність до реалізації проектів у туристичній індустрії.
ФК 5	Здатність використовувати теорію і методи інноваційно-інформаційного розвитку на різних рівнях управління;
ФК 10	Здатність управляти ризиками в туризмі;
ФК 12	Здатність до підприємницької діяльності на національному та міжнародному туристичному ринках;
ПРН 1	Знання передових концепцій, методів науково-дослідної та професійної діяльності на межі предметних областей туризму
ПРН 3	Здатність використовувати інформаційно-інноваційні методи і технології в сфері туризму
ПРН 5	Здатність оцінювати кон'юнктуру туристичного ринку, інтерпретувати результати дослідження та прогнозувати напрями розвитку суб'єкта підприємницької діяльності в сфері туризму
ПРН 14	Вміти приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та методів прогнозування
ПРН 16	Демонструвати здатність до саморозвитку та самовдосконалюватись упродовж життя

Літературні джерела

Основна література:

1. Господарський кодекс України. – Харків: РВХ Арсіс, ЛТД, 2003. – 222 с.

2. Податковий кодекс України” від 2.12 3010 року Верховна Рада України. – Закон України №2755-УІ (Редакція станом на 13.11.2013 року).
3. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 16 Витрати
4. Положення про типовий бізнес-план: Затверд. Наказом Фонду державного майна України від 26.05.94. № 30 // Підприємництво і ринок України. – 1994. № 11.
5. Агафонова Л.Г., Агафонова О.Є. Туризм, готельний і ресторанний бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання / Навч. посібник. – К.: Вид-во “Знання України”, 2002. – 358 с.
6. Бочан І. О. Основи економічної теорії: інституціональний підхід: навч. посіб. / І. О. Бочан. – К.: Знання, 2012. – 211 с.
7. Должанський І.З., Загорна Т.О. Бізнес-план: технологія розробки. Навчальний посібник. 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури. – 2009 р. – 384 с.
8. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
9. Економіка підприємства: структурно-логічний навч. посібник/за ред. проф. Покропивного С.Ф. – К.: КНЕУ, 2001 с.437.
10. Загородній А.Г., Павлішевський П.В. Бізнес-план. – Львів: ІНВТ “Політекс”, 1993. – 40 с.
11. Котлер Ф., Амстронг Г. Основи маркетинга – М.: Вільямс, 1999.
12. Кучеренко Р.В., Карпов В.А. Маркітан О.Н. Бізнес-планування фірми. Навч. посібник. К.Знання, 2006.- 423с.
13. Мазаракі А.А. Економіка торговельного підприємства. – К.: Хрещатик, 1999.-800с.
14. 22. Марцин П.Р. Економіка торгівлі. - Навч. Посібник. – К.: Вид-во “Знання України”, 2006. – 358 с.
15. Македон С.В. Бізнес-план. Навчальний посібник К.: 2009. – 233с.
16. Мальська М.П., Бордун О.Ю. Планування діяльності туристичних підприємств: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005. – 241 с.
17. Мальська М.П., Пандяк І.Г. Готельний бізнес: теорія та практика. Підручник. 2-ге вид. перероб. Та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2012. -472 с.
18. Навчально-методичний відділ. Розроблення бізнес-плану підприємств. Методичні рекомендації. – Львів, ЛІЕТ, 2006. – 20 с.
19. Нечаюк Л.І., Нечаюк Н.О. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 348 с.
20. Основи митної справи. За ред. Корнічука О.Т. – Хмельницький, 1996
21. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства – Вид 2-ге переробл. Та доповн. – К.: КНЕУ, 2001 с.528.
22. Покропивний С.Ф., Соболь С.М., Швиданенко Г.О. Бізнес – план: технологія розробки та обґрунтування: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1999. – 208 с.
23. Покропивний С.Ф. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навч. посібник. — Вид. 2-ге, доп. / С. Ф. Покропивний, С. М. Соболь, Г. О. Швиданенко, О. Г. Дерев’янка. — К.: КНЕУ, 2002. — 379 с.
24. П’ятницька Г.Т., П’ятницька Н.О. Менеджмент громадського харчування: Підр. для вузів. – К.: Київський національний торгово-економічний ун-т, 2001. – 655 с.
25. Піратовський Ю.П. Бізнес-план. Опорний конспект лекцій.- К.: КНТЕУ, 2009. 154с.
26. Тарасюк Г.М. Бізнес-план: розробка, обґрунтування та аналіз. Навч. посібник. К.: Каравела, 2008.- 280с.
27. Череп А.В. Стратегічне планування і управління : навч. посіб. / А.В. Череп, А.В. Сучков. – К.: Кондор, 2011. – 334 с.
28. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. / Л.І. Швайка. – 4-те вид. стереотип. – Л. : Новий світ- 2000, 2010 – 268 с.

29. Ясинський В.В. Бізнес-планування: теорія і практика : навч. посібник / В.Я. Ясинський, О.О. Гайдай. – К.: Каравела, 2004. – 232 с.

30. Бігус М.М. Бізнес-планування в туризмі. – Опорний конспект лекцій для студентів денної та заочної форми навчання. – ЛІЕТ, 2015. 112 с.

Допоміжна література:

1. Бочан І.О. Міжнародна економіка [Текст] : навч. посіб. / І.О. Бочан, В.Г. Поплавський, М.М. Бігус ; М-во освіти, науки молоді та спорту України. Львівський інститут економіки і туризму. – Львів: ЛІЕТ, 2012. — 302 с. — Бібліогр.: С. 135. — 300 пр. — ISBN 978-966-322-208-0.

2. Журавльова І.В. Фінансовий аспект оцінки інтелектуального капіталу // Фінанси України. – 2002. - № 10. – С. 103-109.

3. Інвестиційна діяльність: Розробка бізнес-плану інвестиційного проекту з залученням коштів іноземного інвестора: Методичні рекомендації. – Суми: Ініціатива, 1998. – 34с.

4. Кудла Н.Є. Маркетинг туристичних послуг [Текст]: навчальний посібник / Н.Є. Кудла – К.: Знання, 2011. – 350 с.

5. Корнута О., Коваль М. Концепція управління ефективністю персоналу // Економіст. – 2002. - № 10. – С.72-75.

6. Латынов Г.Д. Как составить бизнес-план: рекомендации // США: Экономика, политика, идеология. – 1993. - № 8. – С. 63-72.

7. Методическое пособие по разработке бизнес-плана инвестиционного проекта. – Ростов-на-Дону: Ростовский региональный информационно-консалтинговый центр «Инфо-Консульт», 1996. – 96с.

8. Мировой гостиничный рынок : основные тенденции развития в 2011 году [Текст] // Гостиничный и ресторанный бизнес. – 2011. - № 1 – С. 18-26.

9. Мировой рейтинг сетей – лидерство у отелей эконом-класса [Текст] // Гостиничный и ресторанный бизнес. – 2009. - № 3 – С. 30-31.

10. Мусакин А. А. Малый отель: с чего начать, как преуспеть. Советы владельцам и управляющим. [Текст] / М.А. Мусакин. – СПб.: Питер, 2009. – 320 с. : ил. – (Начать и преуспеть).

11. Новые технологии обогреют отели [Текст] // Гостиничный и ресторанный бизнес. – 2008. - № 4 – С. 4849

12. Петкокси Дж., Дмитриев Р. Методологическая записка: Как составить бизнес-план. Сер. по упр. Предприятием в процессе его перестройки и приватизации. – Всемирный банк, 1992. – 48с.

13. Посібник з Планування Соціального Підприємства. Фріп Спреклі. / Local livelihoods . За підтримки Британської Ради . Перше видання 2011. – 68с.

14. Славов М. Бізнес-план як запорука залучення інвестицій // Економіст. – 2002. - № 10. – С. 36-41.

15. Черненко Є. Найкращий спосіб фінансування бізнесу – в умовах пільгового інвестування // Економіст. – 2003. - № 3. – С. 88-89.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Економічний словник [Електронний ресурс] // Бібліотека економіста. – Режим доступу: <http://www.library.if.ua/>. – Назва з екрану.

2. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

3. www.world-tourism.org

4. www.1001hotels.ru

5. www.all-hotels.com.ua

6. www.hotel-bristol.com

7. www.hotels.net

8. www.lhw.com

9. www.mfa.gov.ua
10. www.premier-hotels.com.ua
11. www.rada.kiev.ua
12. www.tourism.gov.ua
13. www.utis.com.ua
14. www.worldhotel.com

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Оцінювання

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-5) усне опитування, тести, завдання	50
Модуль 2 (теми 6-9) усне опитування, тести, завдання	50
Підсумковий контроль (теми 1-9) – тести, завдання (складається здобувачем у разі отримання оцінки FX)	100

Відмітка про залік у національній шкалі (“зараховано”, “не зараховано”) та оцінка в шкалі ЄКТС виставляється на підставі семестрового рейтингового бала здобувача за дисципліну таким чином:

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C	задовільно	
64 - 74	D		
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До силабусу додаються навчально-методичні матеріали з дисципліни, що знаходяться у відповідному контенті на системі електронного навчання Moodle.